

Emzirme Değerlendirme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Emzirme Değerlendirme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20919>

Özet

Emzirme Değerlendirme Ölçeği (EDÖ), İngilizce orijinal adıyla **The Infant Breastfeeding Assessment Tool** (IBAT) olarak bilinen bir ölçüm aracı'nın Türkçe adaptasyonudur. Bu ölçek, anne ve bebek arasındaki emzirme sürecinin etkinliğini ve kalitesini gözlemleyerek standart bir şekilde değerlendirmeyi amaçlar. Ölçek, özellikle yenidoğan döneminde ve erken postpartum süreçte emzirme davranışını belirlemek, potansiyel sorunları tespit etmek ve hemşirelik girişimlerini yönlendirmek için klinik ortamlarda kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Çelik (2008) tarafından yapılan adaptasyon çalışması, ölçeğin Türkiye popülasyonunda kullanılabilirliğini ve psikometrik yeterliliğini incelemiştir.

EDÖ, emzirme sürecinin çeşitli kritik bileşenlerini değerlendiren gözlemsel maddeler içerir. Bu sayede, sağlık profesyonellerinin subjektif değerlendirmeler yerine objektif ve standartlaştırılmış verilere dayanarak müdahale planları oluşturmalarına olanak tanır. Ölçeğin temel amacı, davranış bir emzirme deneyimini teşvik etmek ve emzirme oranlarını artırmaya yönelik kanıta dayalı uygulamaları desteklemektir.

Anahtar Kelimeler

Emzirme, Emzirme Değerlendirme Ölçeği, IBAT, Anne-Bebek Dyadı, Gözlemsel Ölçek, Postpartum Dönem, Yenidoğan, Adaptasyon, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Çelik, N. (Adaptasyon Yazarı)

Amaç

Emzirme Değerlendirme Ölçeği'nin temel amacı, emzirme sürecinde anne ve bebek arasındaki etkileşimin ve tekniğin kalitesini sistematik olarak ölçmektir. Bu ölçek, özellikle emzirmenin ilk günlerinde karşılaşılabilecek zorlukları erken teşhis etmek ve annelere doğru emzirme pozisyonu ve tekniği konusunda zamanında destek sağlamak için bir araç görevi görür.

Ölçek, klinik uygulamalarda standardize edilmiş bir değerlendirme sahanın yanı sıra, emzirme danışmanlığı ve hemşirelik hizmetlerinin etkililiğini ölçmek amacıyla bilimsel araştırmalarda da kullanılmaktadır. Çelik (2008) adaptasyonu, bu aracı'nın Türk kültürüne ve sağlık sistemine uygunluğunu test ederek, Türkiye'deki araştırmacı ve klinisyenlerin kullanmasına sunmayı hedeflemiştir.

Yapı

Emzirme Değerlendirme Ölçeği, emzirme davranışını etkileyen temel davranışsal ve fizyolojik göstergeleri ölçen çok boyutlu bir yapıya temel alır. Ölçeğin ölçtüğü temel yapı, **emzirme etkinliği** ve **emzirme tekniği**dir. Bu yapı genellikle bebeğin memeyi tutuşu (latch), emme ekleli (suckling), yutkunma (swallowing) ve annenin konfor düzeyi gibi kritik bileşenlere odaklanır.

Ölçek, anne-bebek dyadının bir emzirme seansı sırasında sağlıklı profesyoneli tarafından gözlemlenmesini gerektirir. Puanlama sistemi, her bir gözlem maddesine belirli kriterlere göre puan atanmasını içerir, böylece toplam puan, emzirme kalitesinin genel bir göstergesini sunar. Bu yapı, emzirme sürecindeki küçük aksaklıkların bile nicel olarak belirlenmesine olanak tanır.

Geçerlik

Kaynak içerikte spesifik geçerlik sonuçları belirtilmemiş olsa da, Çelik'in (2008) Yüksek Lisans Tezi, adaptasyon çalışmaları bir parçası olarak bu ölçeğin geçerliliğini araştırmıştır. Tipik olarak, bu tür gözlemsel araçlarda **kapsam geçerliliği** (uzman görüşleri ile maddelerin amaca uygunluğunun belirlenmesi) ve **ölçüt baskınlığı geçerlik** (ölçeğin sonuçlarının, emzirme davranışını gösteren diğer klinik sonuçlarla korelasyonu) incelenir.

Adaptasyon çalışmaları, ölçeğin orijinal yapıyı koruyup korumadığını, yani **yapı geçerliliği** (construct validity) de önemlidir. Bu, faktör analizleri veya bilinen gruplar arasındaki farklılıkların inceleme yoluyla test edilir. EDÖ'nün klinik bir araç olması sebebiyle, yüksek düzeyde geçerlik, ölçeğin gerçekten emzirme etkinliğini ölçtüğünü kanıtlamak açısından hayati önem taşır.

Güvenirlilik

Kaynak içerikte spesifik güvenirlilik sonuçları belirtilmemiştir. Ancak Çelik (2008) çalışması, EDÖ'nün Türkçe versiyonunun güvenilirliğini belirlemek için gerekli analizleri içermiştir. Gözlemsel ölçeklerde güvenilirliğin en kritik türleri **gözlemciler arası güvenirlilik** (inter-rater reliability) ve **iç tutarlılıktır** (internal consistency).

Gözlemciler arası güvenirlilik, farklı sağlıklı profesyonellerinin aynı emzirme seansını gözlemlediğinde benzer puanlar vermesini sağlamak için zorunludur. İç tutarlılık ise, ölçek maddelerinin aynı yapıya (emzirme etkinliği) ölçme derecesini gösterir ve genellikle Cronbach Alfa katsayısı ile rapor edilir. Yüksek güvenirlilik değerleri, ölçeğin tutarlı ve tekrarlanabilir sonuçlar ürettiğini gösterir.

Faktör Analizi

Emzirme Değerlendirme Ölçeği'nin Türkçe adaptasyonunda (Çelik, 2008), ölçeğin faktör

yapışın orijinal ölçekle uyumlu olup olmadığını tespit etmek amacıyla faktör analizi teknikleri kullanılmı olabilir. Orijinal IBAT genellikle tek bir genel emzirme etkinliği puanı üretmek üzere tasarlanmıştır, ancak adaptasyon sürecinde kültürel veya dilsel farklılıklar nedeniyle maddelerin gruplanma şekli değişebilir.

Yapılan faktör analizleri, ölçeğin maddelerinin kaç ana boyutta toplandığını ve bu boyutların teorik yapıya ne ölçüde temsil ettiğini ortaya koyar. Bu analizler, ölçeğin yapı geçerliğine katkıda bulunur ve puanlamanın hangi alt boyutlar üzerinden yapılması gerektiği konusunda rehberlik sağlar.

Araç Bilgileri

Test Type: Gözlemsel Klinik Ölçek (Uyarlama)

Format: Sağlık profesyoneli tarafından canlı emzirme seans sırasında gözlem ve puanlama.

Language Available: Türkçe (Uyarlama), İngilizce (Orijinal)

Population Group: Anne-Bebek Dyadı

Age Group: Genellikle doğum sonrası ilk haftalardaki yenidoğanlar ve anneleri.

Population Details: Emziren anneler ve bebekleri. Özellikle hastane veya doğum sonrası klinik ortamlarında değerlendirilen gruplar.

Test Methodology: Doğrudan gözlem, belirlenen emzirme kriterlerinin (pozisyon, kavrama, emme ritmi, yutkunma) puanlanması.

Anahtar Kelimeler

Klinik Gözlem, Adaptasyon Çalışması, **Yenidoğan Sağlığı**, **Postpartum Bakım**, Güvenirlilik, Geçerlik, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: Belirtilmemiştir.

Correspondence Address: Çelik, N., Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü (2008 çalışması için).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı (Adaptasyon): 2008

İzinler ve Ücret: Adaptasyonun kullanımı için orijinal ölçek geliştirenlerden ve adaptasyon yazarından izin alınması gerekebilir. Ölçeğin ticari kullanımı ve ücretlendirilmesi hakkında kesin bilgi, ilgili üniversite veya yazarlar aracılığıyla edinilmelidir.

Orijinal ölçeğin (IBAT) kullanımı koulları, genellikle klinik ve akademik amaçlar için yaygın olarak erişilebilir durumdadır; ancak Çelik (2008) tarafından yapılan Türkçe adaptasyonun tam metni, Celal Bayar Üniversitesi'nin tez arşivlerinden veya yazarın izniyle sağlanabilir.

Kaynaklar

Çelik, N. (2008). *Emzirme Değerlendirme Ölçeği'nin (The Infant Breastfeeding Assessment Tool) Türkçe geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi)*. Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Emzirme Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Emzirme Değerlendirme Ölçeği'nin maddeleri, sağlanan kaynak içerikte bulunmamaktadır. Ölçek maddeleri, adaptasyon çalışması'nın tam metninde (Çelik, 2008, Yüksek Lisans Tezi) yer almaktadır. Tipik olarak bu ölçekler, bebeğin memeyi tutuşu, emme derinliği, yutkunma sayısı ve annenin ağız seviyesi gibi gözlemlenebilir davranışları puanlayan maddelerden oluşur.